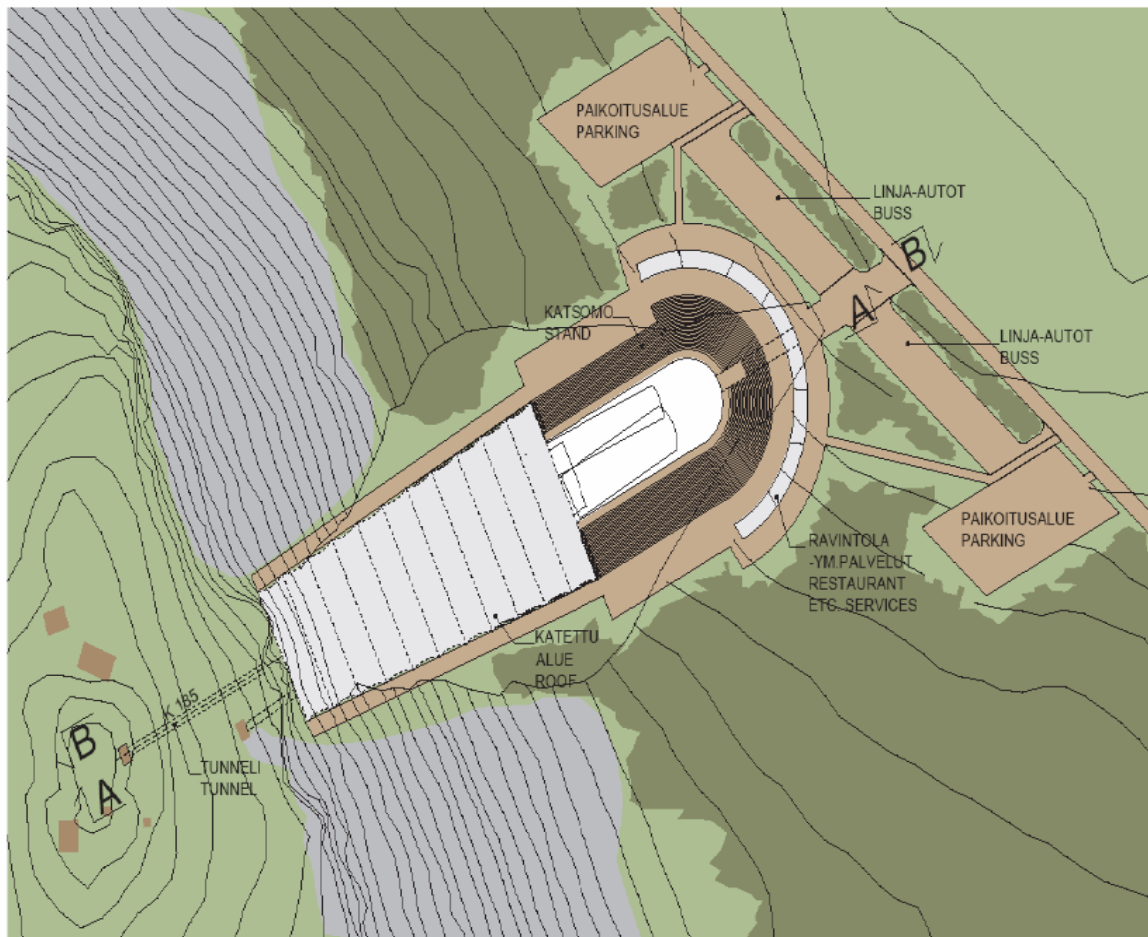

Aavasaksan mäkiokeskuksen palvelumitoitukset

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1. Mitoitusten perusteet.....	2
2. Majoitustarve	2
3. Ravitsemispalvelut	3
4. Liikennöinti ja pysäköinti	4
5. Muut palvelut	4
5.1. Kilpailijat ja toimitsijat	4
5.2. Katsojien oheisohjelmat	5
6. Yhteenveto	6

1. Johdanto

Aavasaksalle suunnitellaan mittavaa mäkiokeskusta, joka mullistaa kokonaan nykyisen mäkihyppykäytännön. Keskukseen kolme mäkeä katetaan ns. kaatumisrajaan saakka. Kattaminen varmistaa hyppäämisen olipa sää sitten kuinka tuulinen tahansa. Esisuunnitelman mukaan keskukseen tulee kolme mäkeä, joista suurin, lentomäki mahdollistaa jopa 240 – 245 metrin pituiset hyppyt. Lentomäen lisäksi keskukseen rakennetaan suur- ja normaalimäet. Kun mäet lentomäen yläosaa lukuun ottamatta jäädytetään, esisuunnitelma lupaa mäkihyppääjille jopa 8 – 9 kuukauden lumiolosuhteet.

Lentomäen yläosa louhitaan 40-50 metrin matkalta tunneliin ja loppuosa katetaan ainakin osittain valoa läpäisevällä materiaalilla. Esisuunnitelman mukaan mäkien alaosa louhitaan jopa 40 – 50 metrin syvyyteen, mikä mahdollistaa mittavien katsomotilojen rakentamisen.

Suunniteltavan mäkiokeskuksen vetovoimatekijä on lentomäki, joita Suomessa ei ole ja Pohjoismaissa vain yksi Norjassa. Lentomäessä kilpailut järjestetään joka toinen vuosi ja muuna aikana mäessä ei nykyään voi kilpailla tai harjoitella. Muut mäet ovat puolestaan vapaassa käytössä. Nämä tarjoavat tuulettomuuden vuoksi myös hyvät mahdollisuudet kansainväliseen mäkihypyn ja yhdistetyn lajikoulutukseen. Lento- ja suurmäet voivat toimia myös muiden mäkilajien varapaikkana, mikäli kilpailut peruuntuvat lumen puutteen tai tuuliolosuhteiden vuoksi. Lisäksi alastulorintetta voidaan alppihiihdon lajiharjoitteluun ja välineiden testaukseen. Mäkien käyttöä lisää vielä Ylitorniolle suunniteltu mäkihyppypainotteinen urheilulukio.

Tämän työn tavoitteena on arvioida mäkiokeskuksen toiminnan vaikutukset Aavasaksan ja lähiseutujen palveluihin. Vaikutusarvioinnin pohjana on lentomäen kilpailu, sillä se tuo Aavasaksalle varmasti suurimman katsoja- ja toimijajoukon. Palveluissa keskitytään ensisijaisesti majoitukseen, ravitsemispalveluihin ja liikenteeseen sekä katsojien ja kilpailijoiden oheispalveluihin.

Työn on toteuttanut Haaga Yhtymän tutkimus- ja kehitysyksikkö Haaga-Perho. Yksikössä työstä vastasi kehityspäällikkö Hannu Piirainen.

Haaga-Perho kiittää kaikkia työn toteutusta auttaneita.

Savonlinnassa, tammikuussa 2008

1. Mitoitusten perusteet

Aavasaksan mäkiokeskus ja sen lentomäki kiinnostaa uutuudellaan ja siksi lentomäkikilpailut tuovat Aavasaksalle Lapin oloissa ennätysmäärän katsojia. On ainakin alkuvaiheessa realistista, että lentomäkikilpailu houkuttaa paikalle 30.000 katsojaa. Pitkällä tähtäimellä tavoite on haasteellinen, sillä esimerkiksi Keski-Euroopan mäkiweekin kilpailukohtainen katsojamäärä jää keskimäärin noin 25.000 henkilöön.

Laskelmissa oletetaan, että Aavasaksan lentomäkikilpailujen katsojista päiväkävijöitä on noin 40 % ja loput 60% yöyvät matkallaan eli majoitustarve on maksimissaan 18.000 maksullista vuodepaikkaa. Todennäköisesti tarve on pienempi, sillä osa yöpyjistä yöpyy sukulaistensa ja tuttaviensa luona.

Yöpyvistä joukkueita on noin 15 – 20 ja kilpailijoita ja huoltajia on noin 120 – 140 henkilöä. Kilpailun johdon, tuomariston ja mäen kunnosta vastaava henkilöstön kokonaismäärä on noin 200 henkilöä. Median edustajia on odotettavissa myös samaiset 200 henkilöä. Tämän mukaisesti kilpailujen järjestäminen ja viestintä työllistävät suoraan 500 – 600 henkilöä. Osa katsojista tulee paikalle järjestäjien, sponsorien ja muiden yhteistyökumppaneiden vieraina. Näiden ns. VIP-vieraiden määrä on Suomen suurimpien mäki-ilpailujen kokemusten mukaan noin 600 – 700 ihmistä.

2. Majoitustarve

Katsojat

Ylitornio-Pello –alueella on kymmeniä majoitusta, joko mökkejä, huoneita, ryhmämajoitusta tai asuntovaunupaikkoja tarjoavaa yksikköä. Majoituksen taso vaihtelee huomattavasti. Alueen ympärivuotinen kokonaiskapasiteetti on runsaat 1.000 vuodepaikkaa. Lisäksi Övertorneån kunnan alueella on vajaat 700 vuodepaikkaa.

Kun hyväksytään aina 200 kilometrin ja runsaan 2 tunnin siirtomatka yöpymispaikasta Aavasaksalle, majoituspaikat riittävät hyvin tavoitteen mukaiseen kysyntään. Noin sadan kilometrin säteellä löytyy vajaat 7.000 vuodepaikkaa ja kahden sadan kilometrin säteellä jo yli 13.000 vuodepaikkaa, joista hotellitasoisia on vajaat 9.000 paikkaa. Edellä mainittuun 13.000 paikkaan sisältyvät Kittilästä vain Tilastokeskuksen rekisteröimät majoitusliikkeet. Kun otetaan huomioon Kittilän koko vuodekapasiteetti eli 20.000 paikkaa, majoitustilaa löytyy riittävästi. Lisäkapasiteettia tarjoavat vielä lähiaikoina valmistuvat mm. uudet Levin hotellit ja toteutuessaan suunniteltavat majoitusyksiköt myös Rovaniemelle ja Kemiin.

<i>Ympärivuotinen vuodekapasiteetti 2007</i>	<i>Vuodepaikat</i>	<i>Hotelleja</i>	<i>Hotellien vuodepaikat</i>
Ylitornio	475	0	
Pello	593	1	164
Övertorneå	616	1	75
Kemi	702	5	614
Tornio - Haaparanta	1 500	2	1 000
Rovaniemi	3 078	17	2 655
Oulu	2 960	9	2 346
Kittilä	3 141	7	2 023
Yhteensä	13 065	42	8 877

Taulukossa Ylitornion, Pellon ja Övertorneån vuodepaikat perustuvat Tornionlaakson Kehitys Oy:n antamiin tietoihin. Tornio-Haaparannan tieto saatiin kaupunkien yhteisestä matkailutoimistosta. Muiden kuntien luvut perustuvat Tilastokeskuksen rekisteröimiin majoitusliikkeiden kapasiteetteihin 1.1.2007¹.

Aavasaksan lähimajoitus

Vaikka majoituskapasiteetti riittääkin laajalla alueella katsojille, itse Aavasaksalle tarvitaan noin 200 – 250 vuodepaikkainen, noin 150 – 170-huoneinen hotelli. Kisojen aikana hotelli palvelee järjestäjiä ja muita henkilöitä, joiden mäkiihyppypäivä ei rajoitu itse kilpailuihin. Hotelliin sijoitetaan 100-200-paikkainen ravintola.

Itse Aavasaksalla on nyt kaksi lomakylää, joiden mökeissä on runsaat 100 ympärivuotista vuodepaikkaa. Kun mäkikeskuksessa järjestetään lento- tai ison mäen kilpailut, kysyntä niille päiville mahdollistaa lomakylien merkittävänkin laajentamisen.

Kun Aavasaksan laella on asemakaavoitettua ja vielä toteutumaton, matkailupalvelujen ja loma-asuntojen rakennusoikeutta 10.000 kerrosneliömetrin verran, kaavassa on hyvin tilaa hotellille ja nykyisten lomakylien laajennuksille ja/tai uusille majoitusyksiköille.

3. Ravitsemispalvelut

Kolmen kunnan alueella on yhteensä 4.000 – 5.000 asiakaspaikkaa palveluiltaan ja tarjonnaltaan hyvin vaihtelevissa ravitsemisyksiköissä. Lentomäen kilpailupäivinä näiden yksikköjen asiakaspaikat eivät riitä ja siksi suuren katsojamäärän tarvitsemat ravitsemispalvelut hoidetaan pääsääntöisesti tilapäisin ratkaisuin. Mäkikeskuksen alueelle rakennetaan kilpailujen ajaksi joko yksi noin 1.500 – 2.000 –paikkainen ravintolatelletta tai esimerkiksi kaksi pienempää, jolloin toista voidaan käyttää myös suur- tai normaalimäen kilpailuissa. Mikäli Lapin ilmasto ei kilpailuaikoihin kokonaan vetisty, teltat voidaan esimerkiksi muotoilla lumilinnoin tai vastaaviksi. Lisäksi mäkikeskukseen sijoitetaan makkara- tms. ruokakioskeja, jotka palvelevat nopeaa ruokailua suosivia.

Katsomorakennukseen sijoitetaan noin 500-600-paikkainen vip-ravintola, johon sponsorit ym. voivat tuoda asiakkaitaan ja jossa tuomareiden ja kilpailun johto voi huoltaa itseään.

¹ Tilastokeskuksen rekisteröimä majoitusliike käsittää vähintään 10 huonetta, mökkiä tai asuntovaunupaikkaa.

4. Liikennöinti ja pysäköinti

Suunnitelma pyrkii luomaan hyvät julkiset liikenneyhteydet, millä pyritään parantamaan katsojien palvelua ja ainakin jossain määrin vähentämään pysäköintialueiden rakentamisen tarvetta. Silti Aavasaksan lähistölle on rakennettava mittava kaukopysäköintialue, josta päästään linja-autolla mäkikeskukseen. Tavoitteena on, että lähes kaikki katsojien autot sijoitetaan kauemmaksi keskuksesta.

Julkiset yhteydet rakennetaan seuraaville väleille:

- (Helsinki – Tampere-)-Oulu – Kemi – Tornio – Aavasaksan asema, juna
- Rovaniemi – mäkikeskus, linja-auto
- Levi – Pello – mäkikeskus, linja-auto

Linjalla Ylitornio - Aavasaksan asema – kaukopysäköintialue - mäkikeskus liikennöivät ennen kilpailun alkua ja sen jälkeen jatkuvasti liikkuvat linja-autot.

Kuinka paljon ihmisiä saapuu Ylitornioon julkisilla kulkuneuvoilla, riippuu luonnollisesti saatavasta kapasiteetista. Tässä laskelmassa oletetaan, että kilpailujen käyttöön voidaan asettaa kaksi junaa, jotka tuovat Aavasaksan asemalle 3.200 ihmistä. Mikäli käytössä on 50 linja-autoa ja jokainen auto on käytännössä täysi, linja-autoilla tulijoita on 2.500 henkilöä.

Mikäli kukin henkilöauto tuo Aavasaksalle neljä ihmistä ja jos julkinen liikenne tuo Ylitornioon noin 6.000 katsojaa, kaukopysäköintialueelle on varattava tila 6.000 – 7.000 henkilöautolle.

Mäkikeskuksen välittömään yhteyteen rakennetaan pysäköintipaikka, johon tulee tilat noin 250 henkilöautolle ja 50 linja-autolle. Henkilöautopaidat varataan järjestäjille ja kilpailuun osallistujille sekä inva-autoille. Lisäksi pysäköintialueelle voidaan varata alue esimerkiksi sponsoriin tuote-esittelyjä varten. Osa linja-autoista voidaan tosin sijoittaa kaukopysäköintialueelle.

5. Muut palvelut

5.1. Kilpailijat ja toimitsijat

Seuraavat tarpeet on jo mainittu esiselvityksessä, joten tässä ne vain kerrataan.

Kilpailijat tarvitsevat oman ruokailutilan, jonka suuruus on noin 100 paikkaa sekä joukkueittaiset sosiaalityilat, joskin kahdelle pienelle joukkueelle voidaan varata myös yhteinen tila. Lisäksi tornin huipulla tulee olla lämmintä odottelutilaa noin 20 kilpailijalle. Suksihuoltoa varten tarvitaan jokaiselle joukkueelle 10 – maksimissaan 20 neliömetrin tila.

Tuomareille ja tulosten laskijoille tarvitaan omat, esiselvityksessä mainitut tilat sekä tiedotusvälineiden edustajille omat paikat haastattelutiloineen.

5.2. Katsojien oheisohjelmat

Nykyinen mäkihyppykilpailu on mitä suurimmassa määrin viihdettä ja kilpailupaikka on alue, jonne tullaan joukolla viihtymään. Tästä syystä oheisohjelmalla on suuri merkitys. Hyvä oheisohjelma varmistaa myös suosion säilymisen. Oheisohjelmat järjestetään pääosin ravintoloissa ja sään salliessa Suomen suurimpiin kuuluvalla areenalla, mäkiokeskuksen tasamaosuudella.

6. Muut aktiviteetit

Työssä on keskitytty lentomäkeen. Mäkiokeskuksessa järjestetään luonnollisesti ison mäen ja normaalin mäen kilpailuja. Lisäksi se toimii mäenlaskun ja alppiihdon lähes ympärivuotisena harjoittelupaikkana. Esisuunnitelmassa mainitaan myös mahdollisuudet järjestää keskuksessa erilaisia tapahtumia ja messuja. Kun mäkiokeskus on Suomen suurimpia areenoita, areena voi tarjota uusia mahdollisuuksia Lapin matkailuelinkeinolle. Nämä mahdollisuudet kannattaa tarkentaa ja tehdä investointipäätöksen tueksi kattava liiketoimintasuunnitelma.

7. Yhteenveto

Toteutuessaan Aavasaksan mäkiokeskus on mittava investointi, joka asettaa suuret haasteet lähiseudun ja koko läntisen Lapin sekä osin myös Oulun seudun infrastruktuurille. Erityisesti lentomäen kilpailut vaativat onnistuakseen yleisöä viihdyttävänä tapahtumana runsaasti erityisjärjestelyjä ja tilapäisiä palvelupisteitä.

Tässä työssä oletetaan lentomäkikilpailun tuovan mäkiokeskukseen 30.000 katsojaa ja satoja järjestäjien ja tiedotusvälineiden edustajia sekä kilpailijoita. Katsojatarve on erittäin haasteellinen, mutta mahdollista toteuttaa ainakin ensimmäisinä vuosina. Työssä oletetaan lisäksi, että katsojista 60 % yöpyy kisamatkallaan, ja lähinnä Lapin ja Oulun lääneistä tulevat käyvät kisoissa päiväseltään.

Yöpyvät katsojat tarvitsevat 16.000 vuodepaikkaa. Tornionlaakson seudulla vuodepaikkoja on nyt vajaat 1.700 maksullista vuodepaikkaa. Vaikka paikkamäärä lisääntyisi rajustikin, yöpyvien katsojien on majoitettava laajalle alueelle aina Kittilään ja Ouluun saakka. Kilpailupäivinä laaja majoittuminen merkitsee mittavia liikennevirtoja, joita pyritään ohjaamaan maksimoimalla julkisen liikenteen käyttö. Jotta mäkiokeskusta ei ympäröisi pysäköintihehtaarien aavikko, henkilöautoille osoitetaan yleiskaavassa kaukopysäköintialue, josta yleisö tuodaan kisapaikalle linja-autoilla. Oulusta, Tornio-Haaparannalta ja Kemistä tuleville järjestetään junakuljetus suoraan Aavasaksan asemalle. Kittilästä tai yleensä Tunturi-Lapista sekä Rovaniemeltä tuleville järjestetään suorat tilauskuljetukset.

Aavasaksan laelle rakennetaan keskisuuri hotelli, joka siellä olevien lomakeskusten ohella palvelee kisojen järjestäjiä, toimitsijoita ja kilpailijoita sekä ns. arvovieraita. Tässä vaiheessa nykyinen asemakaava sallii merkittävänkin rakentamisen.

Katsojien ruokailut järjestetään pääosin katsomorakennuksen yhteydessä olevin tilapäisrakennelmin, ravintolateltoin ja ruokakioskein. Nämä tilapäisrakenteet voidaan hankkia yhdessä Levin alppihiihdon maailmancupin järjestävän organisaation kanssa. Katsomorakennukseen sijoitetaan ravintolatilat, jotka palvelevat kisa-aikana sponsoreiden ja järjestäjien VIP-vieraita ja toimii muiden tapahtumien aikana normaalina ravintolana. Katsojien oheisohjelmat järjestetään lähinnä ravintoloissa ja toisaalta käytetään hyväksi Suomen suurimpiin kuuluvaa amfiatteria.

Tässä työssä on keskitytty vain mäkiokeskuksen, mitä todennäköisimmin keskuksen suurimpaan tapahtumaan eli lentomäkikilpailuihin. Muut kilpailut ja harjoitustoiminta voitaneen varmasti hoitaa samojen periaatteiden mukaisesti, vain pienemmin lisäjärjestelyin. Muuhun käyttöön kuten tapahtumiin tai messuihin ei nyt ole otettu kantaa.

Lähteet

Kirjalliset

Tilastokeskus Ylitornion kunta	Matkailutilasto 2007 aavasaksa_esiselvitys.pdf
-----------------------------------	---

Haastattelut

Leila Lepistö	Lahden hiihtoseura, Salpausselän kisat
Seppo Linjakumpu	Kuusamon Eräveikot, Rukan kisat
Janne Marvaila	Suomen Hiihtoliitto
Annikka Tuohino	Tornionlaakson Kehitys Oy
Jouko Törmänen	Rovaniemen kaupunki

